

La crisi de les institucions és un fenomen ben visible en la nostra societat. Algunes institucions pateixen una greu crisi de credibilitat. Ens trobem enfront d'un ciutadà desvinculat que, en termes generals, desconfia de les institucions polítiques, judicials i també econòmiques. Aquesta desconfiança no és, en cap cas, una casualitat, ni neix per generació espontània. Hi ha raons socials, econòmiques, ètiques i polítiques que expliquen la moral de la desvinculació i la crítica de les institucions.

En aquest número de «Qüestions de Vida Cristiana» no pretenem endinsar-nos tan sols en la crisi de les institucions, sinó que volem reflexionar sobre el sentit i la raó de ser de les institucions i la seva contribució al desenvolupament integral de les societats i els pobles.

Una institució es pot definir, d'entrada, com una instància suprapersonal que té una finalitat que depassa l'aportació individual. Tota institució és creada per respondre a un problema col·lectiu o bé per canalitzar una ambició individual o col·lectiva que no pot desenvolupar-se unilateralment per un sol subjecte.

En tota institució hi ha sempre una distribució de rols i de funcions, també una lògica del poder i, a la vegada, una estètica dels rituals i dels cerimonials. No hi ha institució sense distribució de rols, de poder i sense ritualització.

En aquesta número de «Qüestions de Vida Cristiana» ens endinsem en el vincle entre institucions i conviccions. Molt sovint s'observa un divorci entre les conviccions i les institucions i la conseqüència final d'aquest deslligament és la crisi de credibilitat, és a dir, la manca de confiança. Quan, en canvi, les institucions es desenvolupen internament i externament en coherència amb el seu ideari, amb els seus valors corporatius, amb les seves conviccions, generen confiança i credibilitat en la ciutadania.

La transformació de la societat requereix de conviccions, però, a la vegada, d'institucions que reflecteixin aquestes conviccions i que siguin capaces de transformar la situació de present per millorar la qualitat de vida dels ciutadans.

A voltes, les institucions es tanquen sobre si mateixes, queden aïllades de la societat, capficades en lluites de poder i en la distribució

de rols i de funcions i perden la connexió amb els batecs de la societat. Correspon a les institucions, civils o religioses, estar atentes a les ondulacions del temps, als canvis socials, polítics, morals i religiosos de l'entorn, a fi de poder adaptar-s'hi, però, també, a fi de ser significatives i de poder articular un discurs i una acció social, política, educativa o religiosa que estigui a l'alçada de la seva circumstància històrica i que, en cap cas, sucumbeixi a l'anacronisme.

La crítica de les institucions és necessària, però no és suficient. La crítica de les lògiques perverses de les institucions ha d'anar acompanyada tothora de propostes de reforma, de reformes viables que puguin encaixar en elles les conviccions originàries i aclimatar-les al moment històric que els ha tocat viure.

Quan les institucions es tanquen sobre si mateixes, quan no són receptives a l'aroma del temps, per dir-ho amb la bella expressió de Byung Chul Han, cauen en l'oblit, en la irrellevància i en l'anacronisme.

Totes les institucions estan exposades al desgast del temps. Totes són edificacions humanes i, com a tals, estan també exposades a l'error, a l'envelliment i a la mort. Justament per això, és essencial repensar el vincle entre conviccions i institucions i entreveure els mecanismes per poder convertir les institucions en un reflex transparent de la visió originària que va fer possible l'acte instituent.